

Synchroon coachen met een oortje: the next step!

Het coachen en begeleiden van leraren is volop in ontwikkeling. Een van deze ontwikkelingen is synchroon coachen, een methodiek die onderzocht en doorontwikkeld wordt door Fontys. Zo worden ervaringen opgedaan met 360-graden-camera's, *virtual reality*-brillen en draadloze coachingsmiddelen. De onderzoeksresultaten zijn veelbelovend.

Tekst: Paul Dirckx en Nicole Ebben

Vol spanning ga je van huis. De vorige keer liep de start in het honderd, deze keer moet het goed gaan. Je probeert te focussen, maar wordt bevangen door de spanning. Aan de start voel je de vele priemende ogen. Al je voorbereidingen moeten toch leiden tot een goed resultaat? Gelukkig is daar het oortje. Je voelt je gesteund in de situatie en waar nodig word je gesouffleerd. Fijn ook dat je achteraf de beelden in je VR-bril kunt terugkijken en je ziet dat je op kritieke momenten je mannetje stond. Zomaar een dag uit het leven van een Formule 1-coureur óf van een leraar die ondersteund wordt door een begeleider...

Wat is synchroon coachen?

Synchroon coachen is een methodiek waarbij ter plekke, tijdens het lesgeven feedback wordt gegeven aan leraren en leraren 'in wording'. Deze coaching aan een zogenoemde coachee, gebeurt aan de hand van korte hints of instructies. De ontvangen feedback kan direct worden toegepast in de lessituatie.

De coach kan zich zowel binnen als buiten het klaslokaal bevinden

Fontys Pedagogisch Technische Hogeschool (PTH) is in 2006 begonnen met deze vorm van coaching (*Active Audience*) waarbij er voortdurende doorontwikkeling is geweest van de methodiek, zowel op technisch als didactisch gebied. Parallel aan de ontwikkeling zijn er vanuit het lectoraat

Educatieve functies van ICT (Fontys Lerarenopleiding Sittard) twee promotieonderzoeken uitgevoerd (Hooreman et al; 2008 en Coninx et al; 2010). Deze onderzoeken hebben verschillende voordelen aangetoond ten aanzien van de traditionele manier van coachen.

Op locatie of op afstand

Bij synchroon coachen kan de coach zich zowel binnen als buiten het klaslokaal van de coachee bevinden. Indien de coach in de klas aanwezig is, kan er gebruik worden gemaakt van het door Fontys PTH ontwikkelde computerprogramma CONPAS (*Coaching Of Newcomers Practical Assistant System*). In het programma zijn gedragsindicatoren als knoppen opgenomen. Achter elke knop zit een *keyword* (sleutelwoord), opgenomen

als audiobestand. Door een bepaalde knop in te drukken wordt het audiobestand afgespeeld en 'fluistert' de coach als het ware de coachee een 'hint' in. De coach kan dus in de klas feedback geven zonder zijn stem te gebruiken. Om deze methodiek te gebruiken is voor de coach een laptop of tablet met een internetverbinding nodig en voor de coachee een draadloze communicatieset, zoals bijvoorbeeld een bluetooth-oortje. De apparatuur is gemakkelijk transporteerbaar en eenvoudig te gebruiken.

Bij deze methode wordt dus gebruikgemaakt van vooraf gedefinieerde sleutelwoorden die aan gedragsindicatoren zijn gekoppeld. De sleutelwoorden komen voort uit het promotieonderzoek van Coninx (2010). Zij stelde docentgedragingen op voor de interpersoonlijke, pedagogische en organisatorische SBL-competenties. Voorbeelden van sleutelwoorden zijn onder andere: oogcontact, stemvolume en tijd bewaken.

Als de coach zich buiten de klas van de coachee bevindt, kunnen er twee situaties worden onderscheiden; de coach is in de nabijheid van het klaslokaal of zit op afstand. Concreet betekent dit dat de coach niet aanwezig hoeft te zijn op de locatie. Hij kan dan bijvoorbeeld vanuit de eigen werkplek de coachee begeleiden en direct van feedback voorzien. In beide situaties is er sprake van een videoverbinding (livestream) die tevens wordt opgenomen voor evaluatiedoeleinden en/of het portfolio.

Het verschil tussen 'op locatie' en 'op afstand' zit technisch gezien alleen in de netwerkverbinding. 'Op locatie' wordt er een lokaal netwerk opgezet, met als voordeel dat er geen belemmeringen zijn in het netwerk qua data-doorvoer. Bij een netwerkverbinding 'op afstand' moet er meer geconfigureerd worden in het systeem.

Veranderende techniek

Bij de start in 2006 werd er nog gebruikgemaakt van portofoons en een rechtstreeks op een laptop aangesloten videocamera. Deze bekabelde verbinding tussen camera en laptop werd daarna al vrij snel vervangen door draadloze apparatuur. De huidige standaard die Fontys nu gebruikt, bestaat uit een zogenoemde 'plug & play-koffer' met daarin een geconfigureerd systeem, bestaande uit een IP-camera, een router en audioapparatuur (draadloze zender en ontvanger). Via een laptop kan de coach de camera in de klas bedienen en zodoende meekijken in de klas. De audioverbinding tussen de coach en coachee loopt via hetzelfde systeem. Hierbij gebruikt de coach een headset en heeft de coachee een draadloos oortje.

De meerwaarde van synchroon coachen als begeleidingsmethodiek is in de afgelopen jaren duidelijk gebleken: steeds meer instellingen en scholen maken er gebruik van.

Uit evaluaties met het werkveld blijkt dat er vooral nog winst te behalen is in het compacter maken van het systeem, in het bijzonder de IP-camera en het benodigde statief. Veel begeleiders geven logischerwijs de voorkeur aan een flexibele, handzame coachingsset.

Technologische ontwikkelingen

De camera's die nu worden gebruikt bij synchroon coachen hebben een beperkt gezichtsveld. Dit kan tot gevolg hebben dat een kritieke gebeurtenis in de klas wordt gemist als de coach met de camera op dat moment naar iets anders kijkt. Als de camera bijvoorbeeld op de leraar gericht is en er ge-

De coach hoeft niet aanwezig te zijn op de locatie

beurt iets buiten het gezichtsveld van de camera, kunnen de opgenomen beelden bij de evaluatie de betreffende gebeurtenis niet terughalen. Met de komst van 360-graden-camera's is het wel mogelijk om achteraf de gehele klassensituatie te bekijken.

Fontys experimenteert al enkele jaren met 360-graden-camera's in het onderwijs. Ze worden onder andere ingezet voor intervisie bij stages van studenten van de lerarenopleidingen. Hierbij nemen de studenten de les op en wordt deze als casus ingebracht bij intervisiemomenten met medestudenten.

De volgende onderzoeksstap is de inzet van 360-graden-camera's bij synchroon coachen. Voordeel van deze camera's is dat ze compact zijn en zodoende in het midden van de klas gezet kunnen worden zonder dat dit als storend wordt ervaren. De uitdaging zit in het livestreamen van de videobeelden tijdens het coachen.

De opgenomen beelden van de klas kunnen met een 3D-bril of een computer bekeken worden. Met een 3D-bril 'zit je midden in de klassensituatie' en kun je in de ruimte rondkijken. Op een computer kan dit ook, maar de beleving wordt dan wel als minder intens ervaren.

Virtual reality

Naast de inzet van 360-graden-videobeelden van 'echte' klas-situaties, zal Fontys starten met de inzet van *virtual reality* (VR), waarbij klassenmanagement in een gesimuleerde omgeving geoefend kan worden. De bedoeling is om het professioneel kijkgedrag van leraren vast te stellen en op basis daarvan een VR-game te realiseren. De game zal ingezet worden voor trainingsdoeleinden in de context van synchroon coachen met een oortje. Door gebruik te maken van 360-graden-beelden in een VR-omgeving wordt met behulp van nieuwe technologieën voortgeborduurd op experimenten uit het promotieonderzoek van Hooreman uit 2008.

Mentaal sterk in de klas

Naast de technologische ontwikkelingen bij synchroon coachen met een oortje vindt er een uitbreiding van de methodiek plaats door de focus ook op het mentale deel van het leraarschap te leggen. 'Mentaal sterk in de klas' is een initiatief van Fontys HRM en Psychologie en Fontys PTH. De expertisegebieden van synchroon coachen en sportpsychologie zijn aan elkaar gekoppeld, waardoor er een intensieve module 'Mentaal sterk in de klas' is ontstaan. De coachee krijgt individuele coaching voor en in de klas, wat zal bijdragen aan zijn/haar presteren. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de techniek van synchroon coachen gecombineerd met voorgesprekken en opdrachten vanuit de sportpsychologie. 'Mentaal sterk in de klas' is gericht op leraren in het voortgezet onderwijs, mbo en hbo. Met de onderzochte technologische hulpmiddelen en methodiek wordt toegewerkt naar een steeds effectievere manier van coaching die niet alleen de leraar en begeleider, maar het gehele onderwijs een stap verder helpt.

Literatuur

- Coninx, N.S, Kreijns, C.J., Jochems, W.M.G. (2010). *Perceived succes of immediate coaching of student teachers with WIME (Whisper In My Ear) device.*
- Hooreman, R. W. (2008). *Synchronous coaching of trainee teachers : an experimental approach.* Technische Universiteit Eindhoven DOI: 10.6100/IR634679.
- Martens, R.A.G. & Dirckx P.A.L.M. (2007). Rapportage 'Techniek Active Audience'. Eindhoven: Fontys Pedagogisch Technische Hogeschool.

Op pagina 20 staat het artikel 'Beeldcoaching met virtual reality: de praktijk'. Hierin worden concrete praktijkervaringen met de 360-graden-camera en de VR-bril geschetst.

In de materialenbank op www.lbbo.nl vind je onder meer de volgende artikelen over technologische hulpmiddelen bij coaching:

- *Verslag bijscholingsavond synchroon coachen (juni 2016)*
- *Flipping the Classroom (oktober 2017)*

TIP

Paul Dirckx is verbonden aan Fontys Pedagogisch Technische Hogeschool en coördinator bij het kenniscentrum ICT & Techniek van Fontys Educatief Centrum in Eindhoven. E-mail: p.dirckx@fontys.nl.

AUTEUR

Nicole Ebben is gezondheidswetenschapper, gespecialiseerd in gedragsverandering, gezondheids- en sportpsychologie en werkzaam bij Fontys Hogeschool HRM en Psychologie. Verder is ze coördinator en 'Trainer Sports and Performance' bij het Sociaal Innovatiecentrum in Oisterwijk. E-mail: n.ebben@fontys.nl.

AUTEUR